

SL

SL

SL

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 27.5.2008
COM(2008) 323 konč.

SPOROČILO KOMISIJE

Pobuda za preglednost v Evropi

Okvir za ureditev odnosov z zastopniki interesov (register in kodeks ravnanja)

{SEC(2008) 1926}

SPOROČILO KOMISIJE

Pobuda za preglednost v Evropi

Okvir za ureditev odnosov z zastopniki interesov (register in kodeks ravnanja)

Komisija je 21. marca 2007 sprejela sporočilo z naslovom „Nadaljnji ukrepi po objavi Zelene knjige ‚Pobuda za preglednost v Evropi‘¹, v katerem je sklenila vzpostaviti okvir za ureditev svojih odnosov z zastopniki interesov. Sklenjeno je bilo, da se:

- oblikuje in spomladi 2008 odpre nov prostovoljni register za zastopnike interesov,
- pripravi osnutek kodeksa ravnanja. Spoštovanje kodeksa bo pogoj za vpis v register in ga bo spremljala Komisija,
- vzpostavi mehanizem za spremljanje ter izvajanje kodeksa in registra,
- poveča preglednost z okrepljeno uporabo standardov Komisije za posvetovanje, ki bodo temeljili zlasti na standardnem spletišču za spletno posvetovanje.

To sporočilo:

- vsebuje dodatna pojasnila o teh ukrepih in poroča o napredku v smeri njihovega izvajanja,
- vsebuje predstavitev kodeksa ravnanja, oblikovanega po javnem posvetovanju.

Komisija je pri izvajanju sporočila „Nadaljnji ukrepi po objavi Zelene knjige ‚Pobuda za preglednost v Evropi‘“ vzpostavila številne stike z zainteresiranimi stranmi in organizirala odprto javno posvetovanje o osnutku kodeksa ravnanja. V prejetih povratnih informacijah je bila poudarjena želja po več dodatnih pojasnilih, ki so jo na splošno izrazile vse kategorije udeležencev, zlasti glede opredelitve dejavnosti in subjektov v okviru področja uporabe registra, pa tudi glede mehanizma za spremljanje in izvajanje.

To sporočilo vsebuje informacije o navedenih vidikih okvira.

1. PROSTOVOLJNI REGISTER ZASTOPNIKOV INTERESOV

Spomladi 2008 bo register s spletnim vmesnikom in podatkovno zbirko zagotavljal uporabnikom prijazen dostop ter zastopnikom interesov omogočal, da se spletno prijavijo in prejemaajo nadaljnje posodobitve, javnosti na splošno pa ponujal vpogled v vsebino.

¹ COM(2007) 127 konč.

Iz povratnih informacij izhaja, da je treba zagotoviti več informacij o dejavnostih in subjektih, ki so zajeti v opredelitvi pojmov „zastopanje interesov“ in „zastopnik interesov“.

1.1. „Zastopanje interesov“: dejavnosti, ki naj se registrirajo

Dejavnosti „zastopanja interesov“, ki naj se registrirajo, so opredeljene kot „dejavnosti, ki se opravljajo z namenom vplivati na oblikovanje politike in odločanje v evropskih institucijah“².

V to opredelitev niso vključene:

- dejavnosti pravnega in drugega strokovnega svetovanja, če so povezane z uveljavljanjem temeljne pravice stranke do nepristranskega sojenja, vključno s pravico do obrambe v upravnih postopkih, kot jih opravljajo odvetniki ali kateri koli drugi zadevni predstavniki svobodnih poklicev,
- dejavnosti socialnih partnerjev kot udeležencev v socialnem dialogu (sindikati, združenja delodajalcev). Udeleženci, ki opravljajo dejavnosti zunaj pristojnosti, ki jih imajo v skladu s Pogodbama, pa naj se registrirajo, da bi se zagotovili enaki konkurenčni pogoji za vse zastopane interese,
- dejavnosti odzivanja na neposredne zahteve Komisije, kot so ad hoc ali redne zahteve po dejanskih informacijah, podatkih ali strokovnem znanju, vabila na javna zaslišanja ali sodelovanje v posvetovalnih odborih ali podobnih forumih.

Komisija priznava, da je obseg nalog večine organizacij, ki se ukvarjajo z zastopanjem interesov, širši od obsega dejavnosti, ki naj se registrirajo. Te organizacije opravljajo dejavnosti, kot so priprava študij, statističnih podatkov ter drugih informacij in dokumentov, pa tudi zagotavljanje usposabljanj in povečanja zmogljivosti za člane ali stranke, ki ne spadajo v obseg uporabe te opredelitve, če niso povezane z dejavnostmi zastopanja interesov.

Komisija spodbuja evropske mreže, zveze, združenja ali platforme, da v okviru svoje samoureditve pripravijo skupne in pregledne smernice za svoje člane, ki bodo natančno določale dejavnosti znotraj te opredelitve.

1.2. „Zastopniki interesov“: subjekti, ki naj se registrirajo

Registrirajo naj se samo subjekti, ki opravljajo zgoraj opisane dejavnosti zastopanja interesov, in ne posamezniki.

Razen lokalnih, regionalnih, nacionalnih in mednarodnih javnih organov³ se morajo ne glede na svoj pravni status registrirati vsi subjekti, ki opravljajo dejavnosti, s katerimi izpolnjujejo zgoraj navedeno opredelitev.

Ta določba se uporablja za socialne partnerje (organizacije delodajalcev in sindikate), ki opravljajo dejavnosti zastopanja interesov zunaj posebnega okvira socialnega dialoga.

² COM(2006) 194 konč. „Zelena Knjiga ‚Pobuda za preglednost v Evropi‘“

³ Register jim bo omogočal, da bodo vnesli podatke, če bodo to želeli.

Uporablja se tudi za združenja javnih organov z zasebnim pravnim statusom ali mešane (zasebne/javne) strukture, v katerih so vključeni javni organi, če opravljajo dejavnosti, ki spadajo v zgoraj navedeno opredelitev.

2. KODEKS RAVNANJA

Po razpravah z različnimi evropskimi mrežami zainteresiranih strani in odprtem javnem posvetovanju, ki je potekalo od 10. decembra 2007 do 15. februarja 2008, je Komisija pripravila priloženi kodeks ravnanja (prim. Prilogo), ki temelji na več kot 60 prispevkih, zbranih med posvetovanjem.

Registrirani subjekti bi morali soglašati, da bodo spoštovali ta kodeks ali poklicni kodeks, ki vsebuje primerljiva pravila. Če registrirani subjekti navedejo, da se ravnaajo v skladu s poklicnim kodeksom, ki ima primerljiva pravila, morajo soglašati, da bodo ta kodeks posredovali Komisiji, če bo slednja to zahtevala.

Na posvetovanju je bila izražena močna podpora jedrnatemu in konkretnemu kodeksu, kakršen je bil predlagan v posvetovalnem dokumentu. Številne organizacije bi bile naklonjene višjim ambicijam: širši obseg uporabe kodeksa, ki bi vključeval vprašanja, kot so nasprotja interesov ali prepoved zaposlovanja nekdanjih javnih uslužbencev v zasebnih podjetjih („revolving doors“). Ta vprašanja pa ne spadajo v področje uporabe Pobude za preglednost v Evropi. Po eni strani je namen registra okrepiti splošno preglednost odnosov med Komisijo in zastopniki interesov. Po drugi strani pa Komisija meni, da so vprašanja, kot so nasprotja interesov članov institucije in njenega osebja, že zajeta v številnih obstoječih pravilih, ki določajo ustrezne zaščitne ukrepe, in sicer Pogodbi, Kadrovski predpisi, Kodeks ravnanja za komisarje in Kodeks dobrega upravnega ravnanja. Ta besedila za komisarje in osebje ne veljajo samo v obdobju njihovega mandata, temveč tudi po tem, ko niso več zaposleni pri Evropski komisiji⁴.

Kodeks ravnanja vsebuje številne odgovore na vprašanja, ki so bila zastavljena med posvetovanjem: podrobneje opredeljuje zadevne dejavnosti in subjekte. Temeljiteje obravnava mehanizem za spremljanje in izvajanje.

3. MEHANIZEM ZA SPREMLJANJE IN IZVAJANJE

Kodeks ravnanja vsebuje sedem jasnih in preverljivih pravil, ki jih morajo podpisniki kodeksa spoštovati. Komisija bo uporabila korektivne ukrepe samo, če bo ugotovila, da je bilo kršeno eno ali več od teh sedmih pravil. To med drugim vključuje tudi vnos lažnih ali zavajajočih podatkov v register.

Kdor koli sumi kršitev kodeksa, lahko vloži pritožbo pri Komisiji. V primeru takšne pritožbe in pred sprožitvijo formalnega postopka bo Komisija zahtevala, da zadevni subjekt pojasni vprašanje, in ga pozvala, da ravna v skladu s pravili ali popravi vse lažne ali zavajajoče podatke v registru.

⁴ Glej člena 213 in 287 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, Kodeks ravnanja za komisarje (zlasti „Neodvisnost in dostojanstvo“), Kadrovske predpise (zlasti člene 11–18) in Kodeks dobrega upravnega ravnanja za osebje (zlasti „Objektivnost in nepristranskost“).

Morebitnim neupravičenim pritožbam se ni mogoče izogniti in jih je treba ustrezno obravnavati. Kodeks v okviru zaščitnih ukrepov natančno določa, da bo Komisija upoštevala le pritožbe, ki bodo utemeljene z bistvenimi dejstvi. Če bo pritožba utemeljena, bo sprožen upravni postopek, v katerem bosta ustrezno upoštevana sorazmernost in pravica do obrambe.

Komisija bo sprejela naslednje korektivne ukrepe:

- začasni izbris iz registra za določeno obdobje ali dokler registrirani subjekt ne popravi stanja. V obdobju izbrisa bodo prekinjene tudi vse prednosti, povezane z registracijo,
- izključitev iz registra v primeru resnega in stalnega neizpolnjevanja kodeksa.

Zadevni subjekt bo prejel uradno obvestilo o izidu upravnega postopka. Pritožnik bo obveščen.

4. POSTOPKI POSVETOVANJA IN STANDARDNA PREDLOGA

Komisija bo začela postopoma uporabljati standardno predlogo za predstavitev svojih javnih posvetovanj, ki jih vodi prek posvetovalnih strani pristojnih GD in objavlja prek enotne dostopne točke za vsa javna posvetovanja „Vaš glas v Evropi“. Tako bo zagotovljena sistematična povezava med posvetovanji in registrom, s katero bodo lahko neregistrirani subjekti seznanjeni o postopku registracije in ob prijavi na posvetovanje imeli možnost, da se registrirajo.

5. MEDINSTITUCIONALNI PRISTOP

Zastopniki interesov bodo pozvani k registraciji in sprejetju kodeksa ravnanja samo v okviru stikov z Evropsko komisijo. Številni prispevki k posvetovanju zahtevajo enoten medinstitucionalni register in kodeks. Zato je Komisija pozvala Evropski parlament, Odbor regij in Ekonomsko-socialni odbor, da proučijo možnost tesnejšega sodelovanja na tem področju. Komisija pozdravlja pozitiven odziv Evropskega parlamenta na ta predlog in je pripravljena, da s Parlamentom in Svetom Evropske unije prouči vzpostavitev skupnega sistema za registracijo.

Osebe Komisije se spodbuja, da register uporablja kot referenco za kontakte in da neregistrirane subjekte zaradi preglednosti v okviru delovnih stikov vedno pozove k registraciji.

Komisija meni, da je registracija pomemben prispevek k preglednosti, zato vse organizacije, ki opravljajo dejavnosti zastopanja interesov, poziva k registraciji.

PRILOGA

KODEKS RAVNANJA ZA ZASTOPNIKE INTERESOV

Zastopanje interesov je legitimen del demokratičnega sistema. Evropska komisija je v svojih prizadevanjih za krepitev zaupanja javnosti pripravila prostovoljni register in sprejela ta kodeks ravnanja, da bi prispevala k večji preglednosti dejavnosti zastopanja interesov ter subjektov, ki jih opravljajo.

Kodeks vsebuje sedem temeljnih pravil, ki natančno določajo, kako morajo zastopniki interesov ravnati pri opravljanju dejavnosti zastopanja interesov. Registrirani subjekti se strinjajo, da bodo ravnali v skladu s tem kodeksom, ali navedejo, da že ravnajo v skladu s poklicnim kodeksom, ki vsebuje primerljiva pravila.

Dejavnosti „zastopanja interesov“, ki naj se registrirajo, so opredeljene kot „dejavnosti, ki se opravljajo z namenom vplivati na oblikovanje politike in odločanje v evropskih institucijah“.

V to opredelitev niso vključene:

- dejavnosti pravnega in drugega strokovnega svetovanja, če so povezane z uveljavljanjem temeljne pravice stranke do nepristranskega sojenja, vključno s pravico do obrambe v upravnih postopkih, kot jih opravljajo odvetniki ali kateri koli drugi zadevni predstavniki svobodnih poklicev,
- dejavnosti socialnih partnerjev kot udeležencev v socialnem dialogu (sindikati, združenja delodajalcev itd.). Udeleženci, ki opravljajo dejavnosti zunaj pristojnosti, ki jih imajo v skladu s Pogodbama, pa naj se registrirajo, da bi se zagotovili enaki konkurenčni pogoji za vse zastopane interese,
- dejavnosti odzivanja na neposredne zahteve Komisije, kot so ad hoc ali redne zahteve po dejanskih informacijah, podatkih ali strokovnem znanju, vabila na javna zaslišanja ali sodelovanje v posvetovalnih odborih ali podobnih forumih.

Komisija priznava, da je obseg nalog večine organizacij, ki se ukvarjajo z zastopanjem interesov, širši od obsega dejavnosti, ki naj se registrirajo. Te organizacije opravljajo dejavnosti, kot so priprava študij, statističnih podatkov ter drugih informacij in dokumentov, pa tudi zagotavljanje usposabljanj in povečanja zmogljivosti za člane ali stranke, ki ne spadajo v obseg uporabe te opredelitve, če niso povezane z dejavnostmi zastopanja interesov.

NAČELA

Pričakuje se, da zastopniki interesov uporabljajo načela odprtosti, preglednosti, poštenosti in integritete, ki jih državljeni in druge zainteresirane strani upravičeno pričakujejo od njih.

Člane Komisije in osebje podobno zavezujejo stroga pravila, ki zagotavljajo njihovo nepristranskost. Ustrezne določbe so javne in zajete v Pogodbi o ustanovitvi Evropske

skupnosti, Kadrovskih predpisih, Kodeksu ravnanja za komisarje in Kodeksu dobrega upravnega ravnanja.

PRAVILA

Zastopniki interesov morajo:

- (1) navesti svoje ime in subjekt(-e), za katerega(-e) delajo ali ga (jih) zastopajo;
- (2) se natančno predstaviti ob registraciji, da ne bi zavedli tretjih strani in/ali osebja EU;
- (3) navesti interese in po potrebi stranke ali člane, ki jih zastopajo;
- (4) zagotoviti, da so po njihovem najboljšem vedenju podatki, ki jih predložijo, nepristranski, popolni, posodobljeni in nezavajajoči;
- (5) zagotoviti, da podatkov ali katerih koli odločitev ne pridobijo ali skušajo pridobiti na nepošten način;
- (6) zagotoviti, da osebja EU ne napeljejo k nasprotovanju pravilom in standardom ravnanja, ki zanj veljajo;
- (7) če zaposlijo nekdanje člane osebja EU, spoštovati njihovo obveznost, da se ravnaajo v skladu s pravili in zahtevami po zaupnosti, ki zanje veljajo.

DRUGE DOLOČBE

- Kršitve kodeksa. Registrirani subjekti so seznanjeni in se strinjajo, da so lahko zastopniki zaradi kršitev zgoraj navedenih pravil začasno izbrisani ali izključeni iz registra po upravnem postopku Komisije ob ustreznem upoštevanju sorazmernosti in pravice do obrambe.
- Pritožbe. Registrirani subjekti so seznanjeni, da lahko pri Komisiji kdor koli vloži pritožbo, utemeljeno z bistvenimi dejstvi, glede suma kršitve zgoraj navedenih pravil.
- Objava prispevkov in drugih dokumentov. Registrirani subjekti so seznanjeni, da bodo njihovi prispevki z javnih posvetovanj objavljeni na spletu skupaj z identiteto vlagatelja prispevka, razen če slednji nasprotuje objavi osebnih podatkov z utemeljitvijo, da bi taka objava škodovala njegovim legitimnim interesom. Komisija je lahko na zahtevo in v skladu z določbami Uredbe (ES) št. 1049/2001 o dostopu do dokumentov primorana razkriti korespondenco in druge dokumente glede dejavnosti zastopnikov interesov.